

ROMÂNUL

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 26.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40
Pentru România și strălăitate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc deschis costa șiful 20 fil.
 Manuscrisele nu se înapolază

Zile critice, — nu istorice!

Intr'un vagon de clasa a doua, linia Budapesta-Cluj-Brasov, s'a întins o discuție vie între doi domni cam de aceeași vârstă. Ceilalți călători cari pân' acum făcuseră impresia că nu pricep o boabă românește, își conțineră numai decât conversația, și, cu toate că nu priveau la cei doi Români, auziau tot cuvântul ce-l spuneau. Asta se cunoștea bine după expresia feței lor, care se schimbă necontenit; fețele lor vădneau când mirare, când dispreț, când mânte, după cum era și discuția celor doi Români.

A. Dacă spui că vii dela Budapesta trebuie să știi mai mult despre tratativele de împăcare. Ai face foarte bine să-mi spui tot ce știi. Sau, ce mă crezi pe mine, babă?

B. Dragă, nu știu mai mult. Față de tine n'am nici un secret. Adevărat că am vorbit cu vr'o doi-trei fruntași, dar, crede-mă, nu mi-au destăinuit nimic. Ei sunt la culmea chemării lor în aceste zile istorice.

A. Poate vrei să spui zile critice, nu istorice. Pentru ce le-am numi zile mari, zile istorice? Eu nu aflu nici o rațiune.

B. Dela un om înțelept ca tine, mă mir că nu pricepi. Toată lumea le crede zile istorice.

A. Aș vrea să știu care lume?

B. Dacă ți-aș lua întrebarea în serios ar trebui să mă supăr. Dar știu eu cum ți-e felul: vrei să-l scoți pe om din sărite cu întrebările și reticențele tale. Acum odată m'ai aflat însă nevulnerabil, fiindcă sunt foarte convins de ceea ce cred și foarte neclintit în convingerea mea. Care lume, mă întrebi, crede că zilele ce trăim sunt de-o importanță covârșitoare? Aș putea să-ți răspund în trei cuvinte: Dela Berlin până la București toată lumea. În special le cred așa de însemnate bărbații politici, contele Tisza, contele Czernin și domnul Filipescu. Cred că e de ajuns să spun atâta.

A. Nu mi-e de ajuns, și eu unul nu cred că sunt zile istorice. Zilele istorice le crează istoria, adică desfășurarea firească a evenimentelor, cursul firesc al vieții popoarelor. Acordurile, pacturile nu constituie istoria, ci ele sunt cel mult cadrele în care încremesc rezultatele desfășurării firești a vieții popoarelor. Ele sunt numai puncte vizibile pentru generațiile următoare, ca să se știe că'n anumită vreme, la cutare an, evoluția firească a cutărui popor a ajuns la cutare treaptă. Deci, dacă azi poporul românesc din Ungaria și cel unguresc n'au ajuns încă prin evoluarea firească a forțelor și calităților lor la acel punct de coacere, care însuși să stabilească condițiile pentru un trai frățesc, dacă cursul istoriei e încă înapoia noastră, pactul nu poate fi socotit de-o creațiune mare, istorică. Numai acele înțelegeri sunt statornice cari se bazează pe evoluția firească a evenimentelor, cari nu sunt, după cum am spus, decât tâlcuirea prin paragrafi a poruncii istoriei. Când vine transacțiunea sau pac-

tul găsește stabiliți de istorie, de evoluția firească a forțelor în două popoare, toți articoli și paragrafi pe cari diplomații îi iau de-agata așa cum li-i dă rezultatul istoric al ciocnirilor de forțe. Invoielile cari n'au aceasta singură bază reală, se desfac a doua zi după ce au fost încheiate. Politicianii și diplomații, cari au pretenția să încheie păci și concordate până când istoria încă nu și-a spus cuvântul, vreau să țese o pânză din raze de lună. Căci, să fie cineva cel mai mare om politic al lumii, cel mai mare diplomat, nu va ști niciodată să spună azi: „Cuvântul de mâne al istoriei va fi acesta.” Nu va putea să știe, că pe un popor ce-l va putea mulțumi și ce nu, pentru că însuși poporul o știe aceasta conștient abia în ceasul izbândeii finale.

Deci eu, dragă prietene, nu cred că zilele acestea-s de-o importanță istorică, pentru că istoria, evoluția firească a celor două popoare, încă nu și-a spus cuvântul cel din urmă.

B. Gratuita assertio! Aliquid gratuitum sed non probatum. Tu nu cunoști istoria anilor din urmă? Nu știi ce s'a întâmplat în Peninsula Balcanică? Nu vezi cu ochii triumful ideii naționale? Nu pricepi deci că pactul de acum are un fundament real?

A. (zâmbeste): E într'adevăr ciudat să ai o așa mentalitate. Cum, noi să putem scrie concordate cu articoli de legi și paragrafi, favorabili nouă, pe cari i-a câștigat evoluția istorică a popoarelor balcanice? Am făcut noi un singur pas ca să ne putem apropria acei paragrafi? Din evoluția firească a altora să tragem noi consecințele? Până la un loc te înțeleg: la noi s'a făcut o minunată confuzie. Evenimentele din Balcani ne-au desamorțit pe o clipă din letargia noastră, dar în loc să ne folosim de aceasta tresărire la viață, în loc să ne adâncim în lupta națională care, prin trezirea poporului întreg, ar fi fost singură în măsură să ne spună condițiile de pace, — nouă ne-a părut că lupta am și isprăvit-o și vrem să ne bucurăm de rezultate. Dorința noastră am socotit-o drept realitate. Adevărul, după mine, e că suntem numai la începutul zilelor mari, după ele trebuie să urmeze întâi fapte mari, lupte mari, și numai după aceea ne putem aștepta la rezultate mari. Numai la urmă vom putea scrie condiții de pace, cari să ne mulțumească pe toți, tot poporul, și, ce-i privește pe Unguri, și ei, numai atunci ni le vor putea da.

Dacă ar fi acestea de acum zile istorice, te asigur că le-am fi simțit de mult povara; pavara reală, a luptelor reale, și nu numai a suferințelor. Când suferințele nu se mai pot suporta, atunci începe lupta cea mare, cea adevărată, numai atunci începe istoria să tragă brazde adânci în urma ei, brazdele din

cari vor răsări, ca niște flori vecinice, paragrafi condițiilor noastre de pace. Noi avem și acum un fundament real: acela al suferințelor, — dar pe el nu se poate zidi o pace durabilă; nici noi nu știm cât să cerem, dar mai vârtos nici Ungurii nu vor vrea să ne dea tot ce ni se cade. Pentru aceasta se cere altă bază, baza luptelor învingătoare.

Răsufllul zilelor istorice se simte în aer cu ani înainte; apropierea lor ne-o vestește mișcarea neobicinuită a popoarelor. Iar noi, la poporul nostru, nu vedem azi nici o mișcare neobicinuită, nici la cel maghiar.

Astfel îmi motivez ce am spus la început: nu trăim zile istorice, ci, cel mult critice. Și contele Tisza și conducătorii noștri politici își dau bine seama de acest adevăr. E vorba să se încunjure o criză, o criză în consolidarea triplei alianțe, pe care și noi și Ungurii, și Nemții și România avem tot interesul să se rezolve favorabil, după cum au declarat și bărbații politici austriaci, și români, și unguri. E vorba de posibilitatea consolidării din nou a triplei alianțe, și pentru aceea se cercă sanarea unor rele interne în Ungaria, în Austria, țările locuite de blocuri mari de popoare deosebite ca rassă. E vorba nu numai de a face pe România să intre din nou în tripla alianță în condițiile din trecut, ci tot în aceea măsură, dacă nu mai mare, de a consolida însași Ungaria și Austria, pe cari problema neresolvită a naționalităților ce le compun, ținându-le în continuu sbucium, le slăbește de decenii întregi.

Dacă Nemții și Ungurii au nevoie de această consolidare internă, nesmintit că avem și noi, cari în mod firesc gravităm spre marea grupare de puteri din centrul Europei.

Chiar decurgerea tratativelor, cu ușile închise, tradează că pactul ce se va face, de se va face, e de natură diplomatică, nu istorică. În diplomație e acasă taina, legăturile diplomatice se fac în taină, istoria își spune rezultatele sale la lumina zilei. În diplomație o taină descoperită, până când concordatul nu e făcut, poate zădărnici toată lucrarea; în concordatele istorice, însă, toți paragrafi pornesc cu pași grei la lumina zilei din însuși rezultatul final, — și așezarea lor pe hârtie nimic n'o mai poate zădărnici, pentru că greutatea lor de granit, marea realitate din cari au pornit zdrobește ori ce piedecă.

B. După cât se pare tu vrei să micșorezi importanța tratativelor de pace. Nu-ți dai seama cât bine ar putea să urmeze, având un rezultat acceptabil, și pentru noi și pentru țara întreagă. Nu te gândești ce dezvoltare strălucită ne-ar aștepta în viitor, având școale naționale până la universitate, având administrație românească, având sprijinul guvernului pentru instituțiile noastre culturale.

A. Poate că tu ști mai mult decât mi-ai spus... Te privește, deși puteai fi încredințat că eu n'o să bat toba. Dar chiar când ni s'ar recunoaște și ni s'ar da ce spui tu, nici atunci n'aș putea numi zilele acestea istorice. Nime nu ar putea numi un act de importanță istorică faptul, că guvernul unei țări s'ar hotărî să eșecute o lege, care face parte din constituția țării, de zeci de ani. Fapt istoric va fi fost însași crearea acelei legi, poruncită de istoria anului 1848. Totuși greșești foarte mult crezând că eu vreau să micșorez importanța tratativilor. Am voit numai, după părerea mea, să le pun în lumina lor adevărată, și deaceia spun că zilele de acum *sunt cel mult critice, dar nu istorice*. Știu tot atât de bine ca și tine ce bine ar putea urma pentru noi, în cazul unui rezultat acceptabil. Și, de aceea, cei cari poartă tratativele merită toată lauda. În sfârșit și o operă politică ori diplomatică, dusă la bun sfârșit, poate să-și aibă rezultatele sale favorabile pentru un restimp oarecare. Desigur însă contele Tisza se înșală în mod conștient, când crede, că ceea ce ne-ar da acum ar fi concesiunile din urmă ale guvernelor ungurești, pe vecii vecilor. El știe bine, că cuvântul lui nu-i cuvântul istoriei. Eu știu aprecia tot binele ce ar urma din acordarea drepturilor ce ne compet, dar mi se pare că-i o greșeală de căpetenie să spunem: „dela 48 n'am mai trecut prin astfel de zile istorice ca acum.” La 48 da, am făcut istorie; atunci morții noștri au îngrășat cu sângele lor „vechiul nost pământ”, azi n'avem un singur luptător rănit și nici un mort, pentru că nici câmpul de luptă nu ni l'am ales încă. *În 1913 s'a făcut istorie, ce-i drept, dar nu la noi, nu noi am făcut-o.*

La toată întâmplarea, cel puțin noi intelectualii, așteptăm cu interes rezultatul tratativilor din aceste zile critice. Ori care va fi, va aduce multe învățăminte și largi orientări pentru viitor.

Dreptate cu două măsuri.

— Scrisoare din Bucovina. —

Cernăuți, 2 Februarie.

Cetitorii noștri își aduc bine aminte de numeroasele plângeri rădicate pe tema inegalei tratări a justițiabililor români în fața forurilor judecătorești din Cernăuți. După reacțiunea violentă a publicului român stârnită prin trecerea unor judecători străini peste marginile lor convenite, ținuta organelor judecătorești părea că s'a îndreptat. Se părea că insultele aduse limbii române prin încercarea de isgonire a graiului român din fața judecătoriei și prin declarația francă a unui judecător, că el se simte chemat să păstreze starea posesiunii germane (den deutschen Besitzstand wahren) se vor uita cu încetul. Unele întâmplări din timpul mai din urmă ne conving însă că stările nu vor să se îndrepte.

Voiam să ilustrăm numai ultimul caz, care ni se pare pe cât de grav, pe atât de caracteristic pentru spiritul ce domnește în judecătorie, instituție creată și menită să impartă dreptate fără deosebire de limba celui ce o cere.

Un inginer I. P. în Cernăuți fu executat de către creditorul său I. E. pentru o sumă de cam 500 cor. Săvârșindu-se execuția la datornic executorul (portărelul) a sechestrat niște mobile și cărți cari erau însă proprietatea dnei E. P., a soției datornicului. Bine înțeles, că soția nu voia să suferă ca cărțile și mai ales mobilele ei, indispensabile pentru căsnicie, să fie vândute pentru datoria soțului. Ea îi scrisese deci creditorului I. E. că lucrurile sechestrare sunt proprietatea ei și rugându-l totodată pe creditor să sisteze execuția. Notez că vânzarea licitativă a lucrurilor era fixată pe ziua de 27 Ianuar a. c. la 5 ore p. m. Creditorul însă tot trăgăna cu răspunsul până ce dna E. P., văzând că termenul de licitare se apropie, trimise două zile înainte de termenul de licitare la un avocat român rugându-l ca să facă pâră de desechestrare (Ausscheidungsklage). Avocatul, neputând s'o facă imediat, pentru că cererea îi venise Duminică după 12 amiazi, și nefiind în stare s'o înainteze nici Luni din cauza îmbulzelii de lucru în aceasta zi de târg, prezentă pâră de desechestrare Marți la 10 ore dimineața adevărată în ziua, când avea să se facă licitarea. În pâră era cuprinsă și cererea ca execuția să se amâne până la judecarea pârții. Spre mai mare siguranță

advocatul respectiv a mers și în cancelaria judecătoriei pentru a face atent, că pâră de desechestrare s'a înaintat și că deci vânzarea licitativă să nu se facă după amiazi.

Măsurile aceste luată fiind, atât avocatul cât și dna E. P. și soțul ei I. P. erau deplin liniștiți că nu se va mai întâmpla nimic.

Siguranța lor putea fi cu atât mai mare, deoarece chiar regulamentul de execuție hotărăște, că proprietarul obiectelor sechestrare, înaintând pâră de desechestrare, are dreptul să ceară amânarea execuției până la judecarea pârții, și fiindcă astfel de cereri de amânare se admit de regulă.

Când colo ce să vezi. Seara târziu se întâmplă să sară în locuința inginerului I. P. și a soției sale E. P. un executor cu un prețuitor și cu o droaie de Evrei veniți ca să cumpere obiectele ce aveau să fie licitate. Soția inginerului și inginerul însuși, spăimântați, protestară, explicând executorului, că s'a înaintat la timp pâră de desechestrare și că s'a cerut amânarea execuției și că nu se pot vinde lucrurile înainte de ce judecătoria nu a decis asupra cererii de amânare. Executorul și prețuitorul îi tămuriră atunci că judecătorul a respins cererea de amânare. Ingerul și soția sa neputând înțelege un astfel de lucru, executorul și prețuitorul adăuseră: „De ce avocatul a făcut pâră românește? Judecătorul de aceea nu a voit să încuviințeze amânarea execuției”.

Cum s'a descurcat inginerul și soția sa din aceasta situație fatală, nu ne mai importă. Ne importă însă, că inginerul și soția sa sunt români și că avocatul care a făcut pâră pentru a le ajuta și care a luat plată pentru lucrul său este de asemenea român. Ne importă, că după mărturisirea executorului cererea de amânare a fost respinsă, pentru că era făcută în limba română, va să zică că ar fi fost admisă dacă ar fi fost făcută nemțește. Nu putem ști întru cât sunt adevărate cuvintele executorului. Dar dacă ele sunt adevărate, atunci stăm înaintea unui lucru nu însemnat, dar îngrozitor. Judecători, cari cu jurământ sfânt s'au legat, că vor face dreptate fără privire la limbă, neam și lege, fac o dreptate bună pentru Germani și o dreptate rea pentru Români. Este un simptom foarte trist pentru judecătoria din Cernăuți și periculos pentru bieții cetățeni cari au nefericirea de a fi români.

Este însă cu puțință că executorul a mințit zicând că judecătorul a respins cererea de amânare pentru că era făcută românește. Atunci vi-

Mcmente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile Regelui. —

De Ion Scurtu.

Un dar al țarului. — Rusia va smulge României Basarabia. — Turcii se tem de stăpânirea bulgărească. — Tratatul de pace dela San-Stefano. — Protestarea României. — Domnitorul către împăratul Franz Ioseph. — Rușii amenință să dezarmeze armata română! — Răspunsul domnitorului: Români pot fi zdrobiți în luptă, dar niciodată dezarmați! — O telegramă a țarului. — Domnitorul către tatăl Său. — Scrisoarea țarului. — Aniversarea nașterii domnitorului. Armata română în defensivă față de Ruși.

21 Febr. (5 Martie). Împăratul și împărăteasa Rusiei au trimis în dar perechei domnitoare câteva vase de flori prea frumoase, adevărate opere de artă, cari au sosit astăzi la București.

22 Febr. (6 Martie). Domnitorul mulțumește împăratului Alexandru pentru darul trimis și-i exprimă felicitări'e Sale pentru încheierea păcii. Un aghiotant al împăratului pleacă la Petersburg cu scrisoarea domnitorului; cuprinsul scrisorii este următorul:

Sire,

„Să-mi îngăduie Maj. Voastră a O felicită mai întâi, din toată inima, pentru încheierea păcii, pentru încununarea marelui opere ce a costat pe M. Voastră atâtea jertfe și atâtea griji. Nu mai e nevoie să asigur pe M. Voastră, cu câtă însuflețire am urmărit mersul triumfător al

bravei Sale armate și dacă am avut vre-o părere de rău, aceasta a fost numai din pricină că n'am putut însoți armata imperială în trecerea Balcanilor, ce se va socoti în istorie printre cele mai glorioase treceri de munți.

„Majestatea Voastră ne-a făcut o nespusă plăcere prin mărețul dar ce ne-a trimis; nu este numai obiectul de artă în sine, ci mai presus de toate amintirea legată de el, care va fi pururea scumpă inimei noastre.

„În tot războiul acesta grozav și sângeros, am avut o rază de lumină: chipul Majestății Voastre, senin și calm în mijlocul furtunilor, îndurând ca un erou, fără a se plânge și fără a murmura, ceea ce mulți alții socoteau de nesuferit. Am nestrămutata convingere că, fără ființa de față a Majestății Voastre, lucrurile ar fi ieșit cu totul altfel. Ea ne îmbărbăta și ne însuflețea pe toți.

„Nu vom gândi întotdeauna cu drag, că Maj. Voastră a binevoit să primească ospitalitatea în umilul nostru sălas și a știut să ne facă a uita de toate amărăciunile, prin cuvintele sale iubitoare, prin miile de dovezi ale încrederii și prieteniei ce ne-a mărturisit, pe când cerul era mai întunecat de nori.

„Dea Dumnezeu ca pacea de astăzi să fie îndelungată și trainică și ca Maj. Voastră să aibă mulțumirea de-a fi deslegat, după atâtea lupte, această grozavă chestiune a Orientului, ce sbuciumă Europa de atâtea vreme.”

28 Febr. (12 Martie). Generalul Ghica, reprezentantul României la Petersburg, raportează despre o nouă convorbire cu prințul Gorceacoff, cancelarul Rusiei, în chestiunea basarabeană. Cancelarul l'a încredințat că toate

protestările și plângerile României sunt de prisos, căci retrocedarea celor trei județe basarabene ar fi voința nestrămutată a împăratului. Rusia ar voi să trateze chestiunea de-a dreptul cu România, însă dacă aceasta nu vrea să cedeze, Rusia îi va smulge ritorului fără de nici o compensație! România n'are altă alegere de făcut, pentru că împotrivirea cu armele ar fi zadarnică și primejdioasă pentru existența națională a României.

2/14 Martie. Populația turcească din Vidin și Belogradic, aflând că garnizoanele românești vor părăsi aceste localități, e hotărâtă să urmeze pe Români și dincolo de Dunăre, atât de mare-i teama Turcilor de soarta ce-i așteaptă sub stăpânirea bulgărească!

— Rușii au ocupat militarmente punctele principale ale Basarabiei românești.

9/21 Martie. În sfârșit guvernul român a luat cunoștință de cuprinsul tractatului de pace dela San-Stefano, dar numai printr'un număr al ziarului „Journal de St. Petersburg”, trimis de generalul Ghica.

Unicul articol al tratatului, ce se referă la România, este articolul V:

„Sublima Poartă recunoaște independența României, ale cărei drepturi la o despăgubire de război se vor discuta între ambele părți.

„Până la încheierea unui tratat direct între Turcia și România, supușii români se vor bucura în Turcia de toate drepturile garantate supușilor celorlalte puteri europene”.

Primele patru articole se ocupă de Muntenegru și Serbia; amândouă își dobândesc neătarnarea și lărgirea hotarelor.

ca executorului este cu atât mai mare, pentru că el a zdruncinat și mai mult încrederea publicului român în imparțialitatea judecătorei, lăsând loc bănușelii, că la judecătoreie domnește o atmosferă de așa natură încât ea permite și încurajează astfel de porniri dușmănoase Românilor din partea chiar a servitorilor de judecătoreie.

Așteptăm că se va face o severă cercetare a cazului pentru ca să se stabilească pe deplin întru cât este vinovat judecătorul de monstruoasă atitudine afirmată de executor.

Cor.

Răspunsul lui Tisza și Sasli. Răspunsul contelui Tisza la interpelarea contelui Bethlen în afacerea Czernin, e comentat în „Sieb. D. Tagblatt” în chipul următor:

„Acest răspuns a multămit prea puțin chiar și cercurile partidului guvernamental. S'ar fi așteptat dela Tisza, care altădată, pe timpul când venise pentru întâia oară ca ministru președinte, folosise un ton mult mai aspru față de Körber, pe atunci ministru președinte al Austriei. Numele, când Körber făcuse o observare la chestiile interne ale Ungariei, Tisza l-a caracterizat ca pe un „străin de discuție, care n'are să se amestece în afaceri ungurești”. S'ar fi așteptat, ca și față de guralivul diplomat, care s'a postit public asupra acțiunii lui Tisza cu Români, Tisza să ia o ținută mai hotărâtă.

Poate că simțului personal al contelui Tisza s'ar fi și corespuns mai bine, să replice contelui Czernin în termeni mai aspri, prin ceea ce și poziției i-ar fi detras materialul de agitație contra guvernului ce-i venise tocmai bine și fără de veste. Dar e evident, că anumite considerații personale și de natură diplomatică, l-au determinat pe contele Benkhold să-l înduplece pe Tisza a observa o atitudine mai domoală în chestie. Aceasta din motiv, că afacerea să nu ia proporțiile unui conflict, în care Tisza fără îndelungă ar fi rămas cel mai tare, care conflict nu ar fi putut lăsa un spin la o personalitate de foarte mare importanță pentru Monarhia Austriacă, ceea ce, natural, a fost mai bine să fi evitat.

Halal de stătoșeală săsească.

Sedința de azi a camerii. În sedința de azi, camera a votat și după a treia cetire noul regulament de serviciu (pragmatica) pentru căile ferate, care proiect a fost dezbătut în sedința de ieri și a fost primit cu unele mici modificări, atât în general, cât și în special.

La ordinea de zi a ședinței de azi a mai fost

Articolul VI hotărăște că Bulgaria devine principat autonom, tributar Tunciei, având guvern creștin și miliție națională; hotărește ei le să stabilească o comisiune turco-rusă.

Articolul VIII prevede ocupațiunea Bulgariei de către trupele rusești și libera lor trecere prin România, tot timpul cât va ține ocupațiunea sească.

Articolul XLX, privitor la Dobrogea arată că Rusia nu dorește anexarea ei, ci își rezervă dreptul s'o cedeze României în schimbul județelor basarabene, desfăcute din trupul Rusiei prin tratatul dela Paris.

15/27 Martie. Răspunzând unei interpelări la cameră, ministrul de externe Cogălniceanu declară că tratatul dela San-Stefano s'a încheiat fără de concursul României, care nu va putea îngădui trecerea armatelor rusești prin țară, cât timp va ține ocupațiunea Bulgariei, căci sau la îndemâna Rușilor porturile bulgărești la Dunăre și Marea-Neagră. Drepturile României fiind atinse prin tratatul ruso-turc, guvernul român trebuie să protesteze și să facă apel la marile puteri; cât pentru Basarabia, guvernul este ferm hotărât să nu se dedea la nici un fel de târguială!

18/30 Martie. Tatăl Domnitorului scrie din Garmingen fiului său:

„Am tot așteptat inzadar — situația departe de a se limpezi, devine tot mai turbure și mai

incă întregirea funcțiilor vacante ale camerei. S'a ales un nou casier și s'au ales funcționari în mai multe posturi mai mici.

Camera s'a amânat până Marți.

Tratatul cu guvernul.

Arad, 5 Februarie.

Ieri au continuat convorbirile între delegațiunea de trei a partidului național și contele Tisza. Importanța acestor tratative a crescut la aparență prin faptul, că toți episcopii români, afară de cei doi metropoliți, au fost — după cum am anunțat — și ieri în capitală și au avut o întrevedere cu fruntașii români, aflători acolo. Acestei întrevederi cercurile politice maghiare îi atribue importanță.

Redăm din declarațiile unor membri conducători ai partidului, făcute diferitelor ziare budapestane, asupra mersului tratatelor următoarele:

— Petrecerea episcopilor noștri în capitală — a declarat ziarului „Világ” unul din acești „conducători” — nu stă în legătură cu tratativele comitetului. Natural că dânsii, ca buni români, s'au interesat de mersul tratatelor, dar în alte afaceri au sosit în Budapesta. — E apocriafă știrea, că la prilej dat, comitetul ar fi aplicat să nu ia nici o hotărâre și să amâne tratativele pentru la vară. Comitetul va limpezi situația definitiv în cea mai apropiată ședință. Atunci se va alege dacă vor urma relațiile normale cu România.

— Despre împărțirea circumscriptiilor electorale încă se discută cu primul ministru, dar fiindcă chestiunea aceasta îl privește pe contele Tisza, deocamdată nu se poate ști nimic pozitiv. Situația e încă nesigură și rezultatul îndolnic.

P. S. S. episcopul I. Papp a declarat unui ziarist următoarele, asupra mersului tratatelor:

Ar fi de dorit ca înțelegerea să se facă, atât în interesul maghiarimei, cât și al bisericii. Tratatul este condus de comitet, despre ale cărui cereri am cunoștință, deși nu le cunosc în toate amănuntele.

incurcată, astfel că nu mai pot pune frâu inimii mele.

„Simpatiile întregii opinii publice se adresează persoanei și țării tale și constatarea aceasta este singura noastră mângâiere...”

„Pierderea ținuturilor basarabene trebuie socotită acum ca sigură. Nici o mână nu se va ridica pentru România. Protestarea ta este pe deplin întemeiată, nu mai încipe vorba, — însă va răsună în pustiu... Dar nu-i mai puțin adevărat, că are greutate morală și de aceea trebuie să fie cât se poate de energetică. Impotrivirea materială ar fi de-a dreptul sinucidere; să nădăjduim că toate partidele sunt de acord, că România trebuie să se supună fatalității...”

19/31 Martie. Primul ministru Brătianu pleacă la Viena, ducând cu sine următoarea scrisoare a Domnitorului pentru Împăratul Franz Joseph:

Sire,

„În marea criză ce frământă Orientul în momentul de față, România, totdeauna pătrunsă de înalta valoare ce are pentru ea bunăvoința și sprijinul Majestății Voastre, înțelege cu atât mai bine a le prețui. Evenimentele ce neliniștesc țara Mea, m'au hotărât să trimit la Viena pe dl Brătianu, președintele consiliului meu de miniștri, cu misiunea de-a expune guvernului imperial starea așa de grea ce s'a creat României din punct de vedere politic și economic.

— Părerea mea e că, chiar și în cazul când capii bisericești și comitetul ar ajunge la înțelegere cu primul ministru, nici unii nici alții nu au dreptul să lege un pact durabil, pentru că numai **conferința națională e chemată să aprobe punctele de înțelegere** și să le pună în aplicare. Înțelegerea nu atârână dela noi, ci dela primul ministru. Noi nici nu cerem concesi, noi vrem numai executarea legii de naționalitate.

P. S. Sa a mai declarat, că nu a venit în Budapesta pentru tratativele de împăcare, ci pentru aranjarea unor chestiuni bisericești și școlare; dar va profita de ocaziune să vorbească și cu primul ministru.

Azi după amiază au plecat din Budapesta cei mai mulți din membrii comisiunii de zece.

Declarațiile contelui Czernin.

În jurul interviewului contelui Czernin și a declarațiilor d-lui Filipescu, semioficiosul bucu-reștean „La Roumanie”, scrie următoarele:

Contele Czernin în calitate de delegat oficial al monarhiei și-a făcut declarațiile și ar fi absurd să fie trasă la răspundere România. De sigur contele Czernin are dreptul să-și dea părerea asupra unor chestiuni la ordinea zilei, în una din țările reprezentate de el. Din declarațiile lui însă nu rezultă, că România s'ar fi încumetat să-i dicteze legi Ungariei. Tot așa de puțin s'ar putea ataca premierul Tisza pe tema declarațiilor d-lui Filipescu. Nici România n'ar putea face responsabilă pe Ungaria pentru discursul unui deputat sau pentru un articol de ziar.

Delegația de trei la ministrul Jankovich.

Corespondentul nostru din Budapesta ne telegrafiază: Delegația de trei a comitetului național, dd. Mihali, Maniu și Braniște au avut azi discuții îndelungate în ministerul de instrucție, cu ministrul Béla Jankovich.

Episcopii români au avut și ei o consfătuire azi înainte de amiază, în apartamentele dela otelul Continental ale episcopului Dr. Demetriu Radu.

Această situație a unei țări vecine n'ar putea fi trecută cu vederea de sfințicii luminați ai Majestății Voastre; dovezile învederate și multiple despre solitudinea lor pentru propășirea și dezvoltarea acestei țări, îmi sunt o cheazăsigură.

„Dl Brătianu a mai avut onoarea de-a se înfățișa M. Voastre, spre a-i exprima în numele Meu urările de bună venire la Sibiu; îndrăznesc a nădăjdui că M. Voastră va binevoi să-i îngăduie și de astădată distinsa favoare de-a împărtăși respectuos M. Voastre dorințele și nevoile României, cari, nu Mă îndoiesc, vor găsi un răspuns simpatice în generoasa inimă a M. Voastre.

21 Martie (2 Aprilie). Cogălniceanu comunică Domnitorului următorul raport din St.-Petersburg al generalului Ion Ghica:

Printul Gorceacoff, chemându-l la sine, l-a întâmpinat cu întrebarea: Adevărat este că guvernul român are de gând să protesteze împotriva articolului VIII al tratatului dela San-Stefano (despre libera trecere a trupelor rusești prin România)? Împăratul este pornit în contra D-Voastră din pricina atitudinii în chestia basarabeană și dacă ar mai afla că România va ridica într'adevăr un astfel de protest, atunci și-ar pierde orice răbdare! Majestatea Sa m-a însărcinat să Vă cer a comunica guvernului român că, dacă ați avea de gând să protestați ori să vă împotriviiți numitului articol, Dânsul va

Politică maniacă.

Arad, 5 Februarie.

„Gross Österreich” înfierează în numărul său dela 1 Februarie sub acest titlu campania selbatică pornită de ziarele maghiare împotriva unei înțelegeri cu Români. Această campanie, scrie „Gross Österreich” „e o neimaginabilă explozie de brutalități și selbătăcii, o iscodire sistematică de minciuni și pervertiri ordinare, la cari se mai adaugă și vătările scârboase, că maghiarimea ar fi dată jertfă naționalităților”. Autorul articolului din „Gross Österreich” arată apoi minciunile lui „Pesti Hirap” privitoare la o convenție secretă între România și Serbia împotriva monarhiei. În baza acestor minciuni și-a făurit apoi contele Károlyi, care se numește politician, interpelația cunoscută, în delegațiuni, vorbind despre o „seriozitate” a lui „Pesti Hirap”. Dar tot ca în „Pesti Hirap” bâjbăie de minciuni și insulte la adresa naționalităților și coloanele guvernamentalului „Budapesti Hirap”. Acest ziar a publicat nu de mult la loc de frunte o scrisoare a unui „profesor de istorie și psihologie”, în care scrisoare „profesorul” condamnă în terminii cei mai aspri încercările contelui Tisza de a încheia o pace cu Români, căci Maghiarilor li-e permis să facă numai o politică și adevărată **subjugarea de fapt a naționalităților, și extirpându-le pe aceste sistematic**. Căci Maghiarii numai astfel își vor putea afirma hegemonia și statul lor național maghiar.

Pentru această politică barbară și maniacă pledează un ziar guvernamental. Autorul articolului din „Gross Österreich” concludă din aceste că nici un bărbat politic maghiar nu va rezolvi chestia de naționalitate, ci aceasta ar putea-o numai un general trimis din Viena la Budapesta, cu un program stabilit și legat de sabia lui. Numai astfel va fi ordine, dreptate și liniște în Ungaria.

Acest general ar trebui în primul rând să sisteze toată presa făuritoare de minciuni și să introducă cea mai riguroasă cenzură preventivă. Până când nu se va pune energie capăt operii selbatice de jefuire și sbiciuire a pațimilor, monarhia va fi continuu amenințată de cel mai mare pericol. Numai atunci vor putea să trăiască în pace și cele 12 milioane de nemaghiari și să-și asigure existența lor. Popoarele aceste, eliberate odată, — se va scăpa și monarhia de povara insuportabilă a panmaghiarismului.

Adunătura de demagogi cari agită în secolul al XX-lea pentru „subjugarea” și „extirparea” națiunilor creștine trebuie făcuți inofensivi. Aceasta se va putea însă numai când reprezentanții naționalităților vor forma majoritatea camerei ungare, care majoritate o au naționalitățile de fapt în țară.

da ordin trupelor Sale să ocupe România și să desarmeze armata română! — Generalul Ghica răspunde, că guvernul român și cu el împreună țara întreagă socotesc că articolul VIII stîrbește drepturile și demnitatea României. Rusia ar fi trebuit să se înțeleagă asupra acestui punct cu România însăși, iar nu cu Turcia, care nu poate hotărî de interesele României; nu s'a procedat astfel și de aci rezultă că Rusia consideră sfârșită convenția din Aprilie anul trecut. Dar în loc să trateze cu guvernul român pentru prelungirea acestei convenții, guvernul imperial a tratat numai cu Turcia. — Prințul Gorceacoff răspunde următoarele: Atitudinea luată de România în timpul din urmă, a împiedecat guvernul rusesc a mai sta de vorbă cu guvernul român; Rusia este nevoită să ceară libera trecere prin România și declarația împăratului este categorică.

Domnitorul dă ordin ministrului Său de externe să depeșeze numai decât generalului Ghica următorul răspuns de comunicat prințul Gorceacoff: Domnitorul României nu poate crede că amenințările acelea ar porni dela împărat, iar o armată, care a luptat la Plevna sub ochii împăratului Alexandru II, va putea fi sdorbită, însă nu dezarmată!

(Va urma.)

Complicațiile din Balcani.

— O nouă alianță balcanică. —

Arad, 5 Februarie.

Telegraful ne aduce știrea că la Petersburg au loc tratative foarte importante sub auspiciile țarului rusesc. Din sursă sârbească absolut autentică din Belgrad ni se anunță că aceste tratative ce se urmează între Sasonow, Pasici, Venizelos și bulgarul Toșeff, au de scop reînnoirea alianței balcanice.

În cazul când Bulgaria ar reînnoi această alianță, Serbia e gata să-i retrocedeze teritoriile bulgare pe cari le-a cucerit.

În schimb, însă, Bulgariei i se cere o mare garanție: **detronarea dinastiei de Koburg**, iar pe tronul bulgar să se aducă un mare duce rus, sau ginerile regelui Petru al Serbiei sau prințul Arsen Krum, fiul primului principe bulgar, al prințului Alexandru Battemberg.

Toate partidele civile din Belgrad și însuși Pasici vorbesc cu însuflețire despre acest proiect. Din partea sa țarul Rusiei în mod hotărât cere statelor balcanice să aplaneze diferențele ce există între ele pentru ca, în sfârșit, fiecare să-și înceapă activitatea culturală și economică.

Din Belgrad ni se mai anunță că știrile sosite acolo — cu toate desmintirile — confirmă svonul despre încheierea convenției secrete încheiată între Turcia și Bulgaria și că **această convenție a fost ratificată Sâmbătă la Constantinopol**. La această ratificare a sosit la Constantinopol și Fethi bey, ministrul otoman dela Sofia.

Cercurile politice sârbești comentează în mod ostil încăpăținarea Bulgariei de a se alia și ea noului bloc balcanic. Acest reîuz al Bulgariei pare a confirma presupunerea că regatul bulgar a intrat în alte ape decât cele rusești.

Presa bulgară comentează viu, senzaționalele declarații ale fostului ministru bulgar Malinoff făcute unui ziarist.

Cuvintele sale: *In Macedonia se pregătește ceva*, sunt privite ca o confirmare de fapte lămurite de toată lumea, dar cari până în această zi erau veșnic desmintite de cercurile oficiale bulgare.

În tot cazul se resimte dureros situația nefavorabilă a Bulgariei, care se simte azi mai singură ca ori când. Căci, dacă se va mișca în conflictul greco-turc, aceste două state se vor uni în dauna Bulgariei, și nimeni n'ar sări în ajutorul acestei din urmă țări. Totodată sunt foarte aprobate în Bulgaria cuvintele lui Malinoff, că în războiul precedent nu chibzuiala politică a dat rezultatele cunoscute, ci capriciile unor generali belicoși.

Opinia publică bulgară e foarte deprimată de cele auzite din gura fostului prim-ministru bulgar.

Referitor la Albania ni se anunță din Berlin, că în chestia împrumutului internațional prințul de Wied a primit asigurări cari i-au împrăștiat și ultimele bănuieli în jurul ocupării tronului albanez. La Berlin se crede că ultimul termen al plăcii prințului de Wied este 15 Februarie n. Din Valona se anunță că după lungi tratative între comisia de control și Essad pașa acesta a demisionat, dar că **această demisiune i-a fost forțată**, ceea ce se vede și din faptul că la intrarea vaselor străine în port, când întreg orașul știa despre demisia lui Essad, acesta foarte enervat a declarat că nu va suferi să fie tratat ca și Ismail Kemal. Din Atena se anunță că **locuitorii din Epir au ales un guvern provizoriu al lor pentru a începe lupta pentru drepturile Grecilor contra Albanezilor**.

300 de Albanezi au ocupat districtul Vacuș, iar din Coritza a fost trimeasă contra lor infanterie greacă.

Chestiunea insulelor din Marea Egee continuă să preocupe întreaga Europă. Răspunsul lui Sir Eduard Grey, în numele triplei înțelegeri, este departe de a mulțami pe Turci. Tot așa nu va mulțami pe Turci nici răspunsul triplei alianțe care va cere Turciei să cedeze insulele pe seama Greciei.

Deviza partidului „Uniune și Progres” pe baza căreia stă la putere și se bucură de încrederea populației otomane este: **Chios și Mitlene trebuie să rămână turcești, fie chiar și cu prețul unui nou războiu!**

Dar iată că Europa nu vrea să fie cont de acest lucru. Ce trebuie dar, să facă Turcia? Nu-i rămân decât două căi de urmat: sau să ajungă la o înțelegere direct cu Grecia sau, profitând de superioritatea ei momentană pe mare să ocupe insulele cu forța, bătându-și joc de hotărârea Europei. Dar se va zice: în acest caz ea va avea a face cu toate puterile. Aceasta nu prea este de crezut. Puterile nu prea se pot înțelege ușor și Turcia știe acest lucru mai bine ca cristicine. Dovadă, chestia Adrianopolului.

Venizelos știe foarte bine acest lucru, și aceea, după cum se spune în cercurile politice căuta, prin intermediul României, să ajungă la înțelegere directă cu Turcia. Se afirmă la Constantinopol că dela București, Venizelos merge direct la Constantinopol.

În caz când o înțelegere între Grecia și Turcia se stabilește, atunci hotărârea puterilor rămâne nulă și neavenită și nimeni nu va avea de făcut vre-o obiecțiune, cu atât mai mult cât, prin aceasta, se statornicește pacea în Balcani.

În Turcia toată lumea crede, că **Grecia va ceda**, fiindcă de astădată este incapabilă să a ține piept Turciei chiar și pe mare, de când Turcia a achiziționat cele două vapoare: „Sultan Osman” și „Reşadic”, pe care s'a dus să le ia în primire căpitanul Raut-bey, fostul comandant al vasului fantomă „Hamidie”.

Zilele acestea se așteaptă sosirea lor în apele turcești. La Constantinopol se pregătește mare manifestație populară în ziua sosirii lor. Dacă aceste vase vor sosi pe la sfârșitul lui Martie și până atunci nu se va putea ajunge la vre-o înțelegere, atunci, **cu siguranță, că în luna Aprilie războiul turco-grec este absolut inevitabil**.

Masa „Dr. A. Mureșianu” a studenților din Cluj

Se cere ajutorul celor înțelegători!

Administrația mesei studenților academici, ca institutul „Economul” sprijinit de mai multe institute și alți filantropi a organizat-o pentru alina mizeriei fără nume, ce bântuie între tinerii noștri dela școlile înalte din Cluj, în urma înmulțirii necesităților în raport cu contribuțiile s'a încheiat la nea anului 1913 cu un rest, care abia permite o continuare a lucrării noastre filantropice.

Considerând, că întreținerea fiecărui student costă în medie 28 coroane la lună și considerând că pentru susținerea alor 20 studenți la masă în primul semestrul I al anului școlastic expirat s'au reclamat cheltuieli considerabile, masa se va putea susține potrivit în viitor numai prin o potențată contribuție din partea binefăcătorilor acestei instituții.

În vederea misiunii generale umanitare și culturale ce împlinește aici masa universitarilor, ca în semestrul trecut a acordat masă la 20 tineri mândri, iar dela fundarea sa la 516 din toate părțile țării, Vă rugăm să binevoiți a aprecia, ce pierdere publică ar însemna faptul, dacă din lipsa unor contribuiri benevole am fi siliți a suprima această instituție și ne permitem a descoperi, că un ajutor grăbit din partea patronilor mesei, **cu greu se va putea redeschide**.

În speranță, că descoperirea situației și interesul public vor stimula pe toți sprijinitorii noștri până acum, de a veni în ajutorul mesei studenților.

din Cluj, pentru care ajutoarele le primește și civitează „Economul” în Cluj (Kolozsvár), semnăm

Cu distincă stimă:

Pentru administrația mesei studenților academici „Dr. Aurel Muresianu”:

Direcțiunea „Economului”.

OBONICA ȘCOLARA.

Iarăș Metodul Fonomimic.

— Sinteză, ori analiză? —

(Răspuns la cele „Câteva observații” ale dlui T. Cocișiu).

De Gh. B. Boieriu.

Profesorul universitar din București d. C. R. Motru a ținut în anul 1907, la Societatea institutorilor de acolo o conferință cu titlul: „Din psihologia cititului la copil și la omul matur”, în care sprijinindu-se pe cercetările mai nouă ale pedagogiei experimentale, făcute asupra citirii copiilor. a făcut și următoarele concluziuni:

1. „Procesul psihologic al citirii este altul la copil, decât la omul matur;

2. În concordanță cu psihologia copilului la instrucția cetitului trebuie să preferăm metoda sintetică, metodei analitice”.

De concluziile acestea, la cari a ajuns d. C. R. Motru și cari îmi puneau la îndemână dovada cea mai puternică, că metoda fonomimic fiind în cea mai perfectă consonanță cu psihologia copilului, urmează calea cea mai firească la instrucția cetitului, — m'am folosit și eu, în răspunsul dat în polemica cu d. Ghibu.

Dar iată că în nrul 4 al acestui ziar d. T. Cocișiu vine să-mi invalideze această dovadă, paradând cu numele alor șase geniali pedagogi și psihologi și sprijinindu-se pe experiența proprie și cu autoritatea lui Neumann (poate Meumann dle Cocișiu*), cum și cu însemnările sale, luate după lecțiile dlui G. Bogdan-Duică și G. Ionescu (d. Cocișiu a ascultat și câteva lecții de pedagogie la Vălenii de munte) și aruncând bănuiele ca: „va fi spus-o și d. profesor universitar C. R. Motru, că copilul ceteste sintetizând, se poate d. Boieriu să fi înțeles greșit”, — trage la îndoială nu numai autenticitatea concluziilor dlui C. R. Motru, ci indirect chiar și competența conferențiarului în materia tratată, pe care — poate — nici eu n'am înțeles-o.

Iar la urmă îmi aruncă acuza, că: „am adus un argument fals, care tocmai nimicește fonomimica în loc să o sprijine” și susține părerea, că: „copilul ceteste analizând și numai dela 13 ani încolo e capabil de sinteză”, pe care o pune la activul genialilor pedagogi și psihologi Wundt, Ribot, Lay, Messmer și Meumann.

Fiind procesul sintetic, de care se servește metoda fonomimic la instrucția cetitului însăși baza și principalul avantaj al acestei metode, prin care se deosebește esențial de toate celelalte metode de până acum, voi căuta în cele următoare să dovedesc, că sinteza și nu analiza urmează calea cea mai firească la instrucția cetitului, de unde va ieși în relief totdeodată și superficialitatea cu care d. Cocișiu susține păreri, enunță sentințe și aruncă bănuiele și acuze.

Pentru ca să arăt, că d. C. R. Motru a făcut de fapt concluziile amintite și încă sprijinite pe cercetările mai nouă ale pedagogiei experimentale, făcute asupra citirii copiilor, de către chiar autorii, cu cari paradează d. Cocișiu și că deci nu eu am înțeles greșit, voi da aici un scurt rezumat al celei conferințe. O fac aceasta nu pentru d. Cocișiu, care dacă avea interesul profesional constant pentru astfel de chestii, ar fi putut-o ceti și în o revistă accesibilă și pentru dlui și în cazul acesta mi-ar fi crutat și mie timpul pierdut cu acest răspuns, la o acuză aruncată cu atâta superficialitate,

*) A fost o greșeală de tipar, nu greșeala dlui Cocișiu. — N. Red.

— ci trebuie s'o fac pentru cititorii de bună credință, cari nu sunt în situația de a putea controla tot ce se scrie în coloanele unui ziar.

Iată deci părțile esențiale din rezumatul conferinței dlui C. R. Motru, publicat de însuși conferențiarul:

„Trei principii să ne călăuzească în găsirea soluțiilor, pe cari le așteaptă diferitele probleme pedagogice:

1. Să nu confundăm viața sufletească a copilului, cu viața sufletească a omului matur, și în consecință să credem, că legile dezvoltării sufletesti ale acestui din urmă se pot utiliza de-a dreptul pentru înțelegerea dezvoltării copilului.

2. Să ne convingem, că cel mai bun criteriu pentru stabilirea unui adevăr pedagogic este confirmarea acestuia prin experiențe, ce suntem datori să facem asupra copiilor de școală.

3. Să cooperăm toți membrii corpului didactic la experiențele pedagogice, fiindcă noi trebuie să reunim știința teoretică cu practica învățământului.

Pentru alegerea celei mai bune metode, după care să învățăm pe copil să citească, trebuie prin urmare să ținem seamă de deosebirea ce există între cititul copilului și cititul omului matur, și să nu luăm rezultatele experiențelor făcute asupra cititului la omul matur drept bază pentru stabilirea metodei după care învățăm copilul să citească. Această greșeală o fac în genere cei cari recomandă pentru abecedar metoda analitică, metodă, care consistă în a pune sub ochii copilului de-a dreptul cuvinte întregi, compuse din mai multe silabe, pe cari copilul apoi să le analizeze și să le asocieze cu înțelesul și pronunțarea lor, întocmai cum ar asocia desenul unui obiect, cu denumirea verbală a obiectului însăși. Acești analitici cred, probabil, că citirea la copil urmează același proces psihologic, pe care îl urmează citirea la omul matur, la care, în adevăr, se urmează după metoda anunțată mai sus. Omul matur cuprinde cu privirea cuvântul întreg și chiar mai multe deodată și apoi cu imaginea cuvântului întreg el asociază înțelesul și pronunțarea. Dar tot astfel procede și copilul?

Experiențele pedagogice făcute asupra copiilor de școală au răspuns, că nu! La această problemă ne găsim în unul din numeroasele cazuri, în cari nu este de ajuns să cunoaștem psihologia teoretică, care are în vedere mai ales pe omul matur, ci trebuie să cunoaștem cu precizie psihologia copilului.

Acei cari recomandă metoda analitică pentru citirea din abecedar, se sprijinesc pe experiențele făcute în laboratoare de psihologie. Aci persoanele asupra cărora se experimentează sunt în genere oameni maturi, dela 18 ani în sus; de obicei studenții asistenți și docenți universitari. Rezultatele acestor experiențe pot fi rezumate astfel:

Timpul necesar pentru apercerea unui cuvânt, compus din mai multe silabe, nu este mai lung sau mai redus după numărul mai mare sau mai mic al silabelor, ci cuvântul, fie chiar din mai multe silabe se apercere tot în același timp ca și cuvântul compus din mai puține silabe, câte odată chiar ca și cuvântul compus dintr'o singură silabă. Cu alte cuvinte, apercerea cuvântului pare să se facă mai mult simultan, decât succesiv; cuvântul se recunoaște ca imagină totală, și nici de cum după ordinea silabisirii lui.

Aceste experiențe (I. M. Cattell, Philos. Studien, III p. 127; Iul. Zeitler, Tachist, Unters. über das Lesen, XVI, pag. 380; B. Erdmann u. R. Dogge, Psych. Unters. über das Lesen; W. Wundt, Philos. Studien, XV și XVI.) n'au întârziat a fi utilizate și de pedagogie. Pedagogii și-au zis, că rezultatul acestor experiențe poate fi adus ca argument în contra metodei sintetice, după cari copiii erau ținuți să se deprindă mai întâi cu cunoașterea literilor izolate și apoi din reunirea literilor să învețe a citi cuvântul întreg. Dacă experiențele dovedesc, că omul citește cuprinzând cu vederea întreg cuvântul, pentru ce n'am obișnui și pe copii dela început cu acest metod de citire, care urmează să le fie lor și cel mai plăcut?

Cu toate acestea, analiticii sunt în eroare. Ultimele experiențe făcute asupra citirii copiilor, par a da dreptate părerii sintetistilor, în ceea ce

privește metoda de urmat la învățarea cititului și compunerea abecedarului. (O. Messmer, Zur Psychologie des Lesens bei Kindern u. Erwachsenen, in Archiv für die gesamte Psychologie, II, pg. 190; E. Meumann, Vorlesung zur Einführung in die experimentelle Pädagogik, II, pg. 210 și următoarele).

Iată, pe scurt, rezultatul acestor experiențe de astădată curat pedagogice:

a) Copilul nu are puțință să recunoască simultan cuvântul întreg, fiindcă el nu are funcțiunea apercipiunii destul de formată; el nici desemnurile nu le poate apercere în totalitate, necum cuvintele scrise. Punându-i sub ochi cuvinte întregi, îl obișnuim să citească pe ghicite, un obicei, care dă rezultate rele mai târziu.

b) Omul matur poate citi cuvântul în mod simultan fiindcă este ajutat de acomodarea ochilor săi, acomodăriune, care se face și ea la rândul său, în urma deprinderii câștigate de a asocia mai multe inervațiuni musculare într'un tot. Omul matur fixează printr'o singură mișcare a ochiului un grup de mai multe silabe și chiar de mai multe cuvinte, fiindcă în această singură mișcare a ochiului s'au contopit o mulțime de mișcări parțiale, cari existau altădată, dar cari acum, printr'o lungă repetare, toate au dispărut, lăsând loc numai rezultantei lor. Copilul însă n'are puterea acestei fixări. Literile și cuvintele îi joacă înaintea ochilor și de multe ori, chiar rândurile. Cum va putea el dar să apercere cuvântul în mod simultan, când n'are încă acomodăriunea vizuală cerută?

c) Copiii, cari învață a citi după metoda analitică, reușesc în unele cazuri să-și apropie tehnica cetitului în timp mai scurt, dar cititul lor nu este niciodată corect articulat. Copiii, cari învață a citi după metoda sintetică, merg câte odată mai încet, dar totdeauna articulează corect ceea ce citesc.

d) Elementele musculare, cari intră în imaginea cuvântului și cari sunt asociate elementelor auditive și vizuale au o mare importanță pentru funcționarea atențiunii, în tot cursul dezvoltării copilului. Aceste elemente, prin aplicațiunea metodei analitice, sunt constrânse să se grupeze în totalități nepotrivite cu vârsta copilului și din aceasta cauză ele nu au aceeași coeziune, ca totalitățile formate treptat, prin aplicațiunea metodei sintetice. Cuvintele la a căror citire s'a articulat pe indelete, fiecare literă și silabă sunt mai ușor de evocat în conștiință, decât cuvintele articulate în întregime. Din aceasta cauză evocarea cuvintelor învățate după metoda sintetică cere o mai mică cheltuielă de atențiune, decât cele învățate prin metoda analitică.

Un exemplu analog în această privință îl găsim la învățarea muzicii instrumentale, în special a pianului. Toți cari vor să învețe pianul încep prin a-și deprinde mișcările degetelor pentru fiecare notă în parte și nici decum pentru acorduri de mai multe note laolaltă, adică: preferă procedeul sintetic și aceasta din cauză că procedeul sintetic duce la câștigarea unor deprinderi mai sigure, decât ori care altul. Mai târziu, după ce pianistul și-a câștigat deprinderile mecanice cerute, bine înțele că el nu mai face muzică după procedeul sintetic, ci mai curând după cel analitic, adică nu mai gândește la fiecare notă în parte. Dar pentru a ajunge aci, a trebuit să exerseze timp îndelungat, fiecare notă în parte, cu toată plăcerea, ce ar fi avut să-și încante, dela început, urechea, cu armonii complicate!

Tot așa se întâmplă și la procesul cetitului. Omul matur, întocmai ca și pianistul exersat, nu mai are nevoie să gândească la fiecare literă în parte, dar pentru a ajunge aci, a trebuit ca el să literizeze mai întâi și să reunească conștient diferitele litere din textul cuvintelor, pentru ca pe urmă să citească direct cuvintele întregi. Copilul, dimpotrivă este ca muzicantul, care începe să învețe la pian; el trebuie să exerseze cu răbdare articularea fiecărei litere în parte. Aceste considerațiuni ne impun concluziunile următoare:

Procesul psihologic al citirii este altul la copil, decât la omul matur.

Rétay și Benedek

Intreprindere Industrială de artă bisericască, sculptare de amvone, și altare și statul, — aurre și decörare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház)

1164
In atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesari la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rновеază. — Liferază statui sfinte, icoane, cruci lucrare artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

In concordanță cu psihologia copilului la instrucția cititului trebuie să preferăm metoda sintetică, metodei analitice.

După toate acestea, intermeiați acum pe constatările și concluziunile din conferința dlui C. R. Motru ni se impun față de bănuiele și acuza dlui T. Cocișiu următoarele concluziuni:

1. Din întreg rezumatul conferinței reiese destul de clar, că eu nu am înțeles nimic greșit din cele spuse de d. C. R. Motru.

2. Că d. C. R. Motru ajunge la concluzia, că în concordanță cu psihologia copilului, procedura sintetică urmează calea cea mai firească la instrucția cititului, ținând seamă de studiile lui I. M. Cattell, I. Zeitler, B. Erdmann u. R. Dogge, W. Wundt și sprijinindu-se pe cercetările mai nouă ale pedagogiei experimentale, făcute asupra citirii copiilor, de către O. Messmer și E. Meumann.

3. D. T. Cocișiu susține tocmai contrarul și afirmă, că procesul analitic și nu cel sintetic urmează calea naturală la învățarea și aceasta o face aducând drept mărturie tot cercetările pedagogiei experimentale, făcute de Wundt, Messmer și Meumann.

4. Cine ne spune deci adevărul? Profesorul dela seminarul pedagogic, al universității din București, d. C. R. Motru, care are chiar cercetări originale în materia aceasta, ori d. T. Cocișiu, care nu are nici condiția cea mai elementară, care să-i deie posibilitatea, să citească scrierile autorilor, cu numele cărora face numai paradă?

Din toate cele de până aci cititorul își poate da singur răspunsul, la nici o întâmplare favorabil dlui Cocișiu, care drept culme a ironiei vine să ne mai spună, că dacă ar avea la îndemână cartea lui Meumann, ar putea cita și pagina, pe care de altcum ne-o dă d. C. R. Motru în rezumatul conferinței sale.

Iată deci dle Cocișiu, că argumentul ce l'am adus eu în sprijinul metodei fonomimice nici nu e fals și nici nu nimicește fonomimica, ci din contra, tocmai o sprijinește și că principiile și credințele pedagogice, ce le susții și profesezi dta au fost așezate cam de mult între vechiturile teoriilor pedagogice gresite, chiar de către Messmer și Meumann, a căror mărturie o solicitați dta.

(Sfârșitul urmează).

Din Deva.

— Corespondență specială. —

Deva, 3 Februarie.

Comitetul desp. Deva al Asociațiunii, în una din sedințele sale ținută în anul trecut, a decis aranjarea unei serii de șezători literare. Prima șezătoare s'a ținut în 25 Ianuarie 1914 în localul institutului „Decebal”, asistând aproape toți intelectuali din Deva. Șezătoarea a fost deschisă de dir. desp. Dr. Ioan Dobre, care în cuvinte pline de avânt și încurajatoare a desfășurat însemnătatea șezătorilor literare. D. Dr. Iustin Pop a ținut o conferință foarte interesantă și bazată pe studii profunde tractând temă delicată „Psihologia femeii” și cu predarea sa captivantă a făcut ca tema tractată să fie ascultată cu atențiune încordată. D. Ioan Nicula a veselit publicul cu un monolog umoristic.

A doua șezătoare s'a ținut în 1 Februarie. Public mai numeros ca la șezătoarea precedentă. S'a deschis prin dir. despărțământului d. Dr. Ioan Dobre cu un salut călduros și atrăgând atențiunea asistentei la tema ce va tracta conferențiarul. De data aceasta am avut plăcerea să ascultăm o conferință aleasă a apreciatului nostru astronom d. Gavril Todică. Ramul acesta de știință nu prea cultivat de noi, în modul tractat de d. Todică a produs un viu interes, iar d. Todică a fost rugat să mai ostenească la noi și de altă dată și să ne vorbească iarăși despre minunile cerului. Conferențiarul în cursul vorbirii sale a prezentat mai multe fotografii de pe firmament, iar după declamarea plăcută și repetată a dlui N. Comșulea, întreg publicul a ieșit în curte, unde prin telescopul adus de d. Todică s'a delectat în privirea corpurilor cerești, fiind timpul potrivit.

D. Dr. Ioan Dobre în numele comitetului a mulțumit conferențiarului și declamatorilor, apoi a invitat publicul la proxima șezătoare, care se va ține în 8 Februarie, când — precum aflăm — vom avea conferențiar pe d. V. C. Osavadă, care va vorbi despre Iosif și Chendi, iar dșoara Alexandrina Moldovan, va declama o poezie de Coșbuc.

Pe ziua de 21 Februarie st. n. după amiazi la 2 ore s'a convocat adunarea generală a Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei. Lumea noastră românească cunoaște intențiile și activitatea acestei asocieri culturale, da aceea se crede, că și cu această o-

caziune vor participa toți câți știu să aprecieze valoarea și însemnătatea acestei Reuniuni.

Tot la 21 Februarie inteligența română din Deva aranjează concert cu concursul tenorului I. Rădulescu. Se fac mari pregătiri și se speră, că va veni multă lume.

Ne bucurăm de mișcarea culturală inițiată de comitetul despărțământului și a inteligenței și avem speranță că publicul românesc va arăta același interes.

Corresp

Bal în Arad.

Reuniunea femeilor rom. din Arad și provincie

invită la

BALUL COSTUMAT

(portul național de rigoare),

care se va ține la 19 Februarie st. n. 1914, în sala hotelului „Crucea albă” din Arad.

Inceputul la orele 9 seara.

Venitul este destinat pentru fondul de binefacere al reuniunii.

Toate dăruirile rugăm să se trimită d-nei Aurelia Dr. Petran, cassiera Reuniunii (Lázár-Vilmos Nr. 4.)

Prețul de intrare: Pentru familie 10 coroane, pentru o persoană 5 coroane.

Arad, 25 Ianuarie n. 1914.

Sofia Beleş,
pres. Reuniunii.

Aurelia Dr. Petran,
cassiera Reuniunii.

Dr. Avram Sădean,
secretarul Reuniunii.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Februarie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: ger, vreme uscată.

Prognostic telegrafic: ger, vreme uscată.

Temperatura la amiazi a fost: — 8.8 C.

Primirea misiunii militare române la Petersburg. O corespondență anunță despre modul deosebit de călduros în care a fost primită de cercurile înalte din Petersburg misiunea militară română condusă de generalul Hârjeu. La sosirea în Petersburg misiunea militară română a fost așteptată la gară de prințul Bibescu secretarul legăției române și de trei coloneli ruși. Locotenentul-colonel Kaudasuroff s'a atașat la misiune pentru tot timpul șederii ei în Petersburg și două landauri ale Curții au fost puse în permanență la dispoziția misiunii pentru a vizita monumentele, muzeele și toate curiozitățile marelui oraș. A doua zi după sosire, misiunea română după ce reîntors vizita ministrului de război și șefului marelui stat-major, a făcut vizită primului-ministru, apoi lui Sasonov.

Recepția la Tar a avut loc în 11 Ianuarie în Tarcoe Se'lo, unde misiunea română a fost introdusă înaintea misiunilor balcanice, întretinându-se cu Tarul un sfert de oră, pe când misiunilor balcanice n'au obținut decât trei minute.

A doua zi a avut loc inaugurarea monumentului ridicat în memoria marelui duce Nicolae.

Misiunea română a ocupat primul loc în stânga statuei; după defilarea trupe'or, misiunile au depus la picioarele statuei coroanele. Coreana României purta colorile române și inscripția: „Carol I regele României, 1877—1914”.

În după amieaza aceleiași zile colonelul Kaudasuroff i-a remis generalului Hârjeu, din încredințarea Împăratului, ordul Sf. Ana și o tabachera de aur cu portretul țarului.

Seara la dîneul de gală s'au reunit misiunile în palatul marelui duce Nicolae-Nicolaevici fiul marelui duce Nicolae. Generalul Hârjeu ocupă primul loc la stânga marelui duce, apoi urma generalul Meyerdorf, inspectorul general al ca-

valeriei rusești și căpitanul Filitti. La dreapta marelui duce se află ministrul de război, apoi colonelul Grigorescu.

Primul toast l-a ridicat marele duce în cinstea regelui Carol și a armatei române. Și-a ridicat apoi paharul în onoarea Sărbilor, Bulgarilor și Muntenegrenilor.

Misiunea militară română s'a întors dela Petersburg încântată de primirea ce i s'a făcut.

În ultima zi, misiunea română, după o audiență la marea ducesă, văduva marelui duce Vladimir, a mers la biserica Sf. Petru și Pavel care se află lângă fortăreața lui Petro Pavlovsc și a depus în numele regelui Carol, trei coroane, pe sarcophagele țarilor Alexandru al II-lea, Alexandru al III-lea și a marelui duce Nicolae.

Intoarcerea misiunii române dela Petersburg. Ni se anunță din București, că d. general Hârjeu, fost ministru de război, însoțit de dnii colonel Grigorescu, directorul superior al ministerului de război și căpitan Filitti, au sosit Marți în București, venind din Petersburg (Rusia).

Noul ministru român la Petersburg. Tarul Rusiei a primit Luni în audiență solemnă pe d. Diamandi, noul ministru al României, care i-a prezentat scrisorile de acreditare.

Ascultarea contelui Bobrinsky. Azi a avut loc cea mai sensatională ascultare în procesul Rutenilor schismatici. Martorul principal al acestui proces, contele Bobrinsky a făcut declarații în fața tribunalului din Sighetul Marmăției, cari vor determina soarta acestui proces monstru. Depunerile lui a răsturnat toată temelia, pe care au fost ridicate acuzele de trădare împotriva Rutenilor schismatici. După unele știri, contele Bobrinsky va fi deținut și extradat autorităților austriace, ceea ce însă nu pare probabil, deoarece aceasta ar provoca un conflict foarte grav între monarhie și imperiul rusesc.

Bobrinsky a dat răspunsuri în limba franceză, în care scop a fost adus un tâlmaciu din Budapesta. Ascultarea contelui Bobrinsky s'a început la orele 9. Făcut atent de către președintele tribunalului că nu e obligat să răspundă la întrebări, cari ar avea urmări neplăcute pentru el, contele Bobrinsky răspunde că nu i se pot pune astfel de întrebări. După ce i se ia naționalul martorul declară că nu e membru al „sîntului sinod”, deoarece membri în acesta pot fi numai episcopii. Cu episcopii și egumenii mănăstirilor interesați în proces nu are nici o legătură, ci are cu ei numai cunoștință personală. În Rusia există numai o ligă populară, care însă poate desvolta o activitate numai pe teritoriul rusesc.

În Galiția rusească există o societate culturală și contele Bobrinsky recunoaște că în calitate de președinte al acestei societăți a lansat apeluri prin ziare în favorul Rutenilor din Galiția. Aceste apeluri au urmărit însă numai scopuri culturale și literare și a avut în vedere împiedicarea propagandei ucrainene și polone. Cu Alexij Gerovski a făcut cunoștință cu prilejul congresului din Praga. Pe Gheorghe Gerovski și Roman i-a cunoscut numai mai târziu în Rusia. După congresul din Praga s'a întâlnit de mai multe ori cu Alexij Gerovski. Contele Bobrinsky respinge bănuiala că acest Gerovski ar fi fost un exponent al societății de sub președinția lui, deoarece Gerovski nici nu e membru al societății, iar societatea nici când nu l-a însărcinat cu aranjarea nici unei mișcări. Contele Bobrinsky mai declară că la congresul din Praga a luat parte numai pentru ca să cunoască starea culturală a poporului din Galiția rusească și ca să se convingă întru cât ar putea acesta rezista ucrainismului și polonismului. Toți delegații ruși, cari au luat parte la acel congres au luat o atitudine împotriva ucrainismului. Cu ei era și Gerovski.

La întrebarea președintelui că ce înțelege sub unitatea rusească, contele Bobrinsky declară că aceasta privește cultura și credința. Punctul acesta de vedere l'a exprimat și în discursul ce l'a ținut la timpul său în localitatea Sverden din Galiția pentru ce a fost apoi acuzat de **agitatie împotriva statului.** În fața ascultătorilor din Sverden și-a exprimat numai bucuria, că a avut prilej să cunoască poporul

din Galizia și Bucovina. Că n'a făcut agitație împotriva statului dovedește pasajul din acel discurs al său, în care a spus: „noi suntem credincioși țarului iar voi împăratului, dar de aceea suntem o națiune, căci avem aceeași credință și aceeași cultură.”

Discursuri de acest conținut a mai ținut și în alte localități în prezența reprezentanților autorităților. Conte Bobrinsky mai declară apoi că apelurile și cărțile ce s'au împărțit între Ruteni, nu erau politice ci numai de un conținut istoric. Pentru școli se editau cărți de istorie practică. Ziarului lui Gerovski nu i-a dat nici un sprijin material, ci l'a abonat numai, iar tipografia n'a putut o sprijini, deoarece Gerovski nu are o tipografie proprie.

Liga populară rusească nu e avizată la o bancă, deoarece întreg budgetul abia se ridică la 3—4 mii florini pe an.

În Bucovina n'au fost puse la cale pelerinaje, numai pelerinii austrieci ori maghiari, cari se duc în Rusia au favor să călătorească cu pret redus, ori gratuit pe căile forate.

Pelerinii de orice naționalitate, cari vin la claustrul Laura din Kiev, au întreținere gratuită. Martorul a intervenit la arhimandritul dela acest claustru să le împartă pelerinilor gratuit și cărți de rugăciuni. De când însă decurge procesul, sf. Sinod a hotărât să se tipărească astfel de cărți, în cari se înlocuiește numele țarului cu al împăratului.

Contele Bobrinsky mai declară că dintre martori cunoaște numai pe Alexe Kabalyuk, pe care-l știe creștin bun și om foarte cum se cade.

A trebuit să trimitem în Ungaria mai mulți popi, pentru că aici n'au voit nici să-i boteze, nici să-i înmormânteze pe cei ce se declarau pravoslavnic.

După acestea s'a trecut la analiza operelor lui Bobrinsky.

Medicul militar Dr. Zeno Dumitreanu staționat în Sibiu a fost comandat din oficiu la clinica de chirurgie din Viena a renumitului profesor Baronul Eiselsberg.

Vizita lui Venizelos la București. Ni se anunță din București:

Agentia Română comunică presei din țară ca și celei din străinătate cu privire la vizita așteptată a dlui Venizelos în București:

— *Unele ziare au făcut o serie de aprecieri asupra apropiatei sosiri a dlui Venizelos la București. Se înțelege dela sine că nu este vorba decât de un fapt foarte firesc. Președintele de consiliu al Greciei, după ce a vizitat diferitele capitale ale Europei, trece prin capitala noastră înainte de a se întoarce la Atena, și aceasta cu atât mai mult cu cât va avea prilejul de a se pune în contact cu noul guvern regal al unei țări, a cărei comunitate de interese cu ale țării sale, a servit astăzi vară la încheierea tratatului dela București.*

Se telegrafiază din Viena ziarului „Messagero”, că Venizelos a avut prilejul să arate în diferitele convorbiri ce le-a avut cu bărbații de stat austriaci convingerea că *tratatul din București trebuie să fie respectat cu sfîntenie*, și că de vreme ce politica României urmărește aceeași linie, aceasta face ca între Grecia și România să domnească cea mai deplină înțelegere.

Revoluția în Portugalia ia proporții. Fiind în ajunul alegerii de președinte al republicii, royalistii luptă disperat ca să-i împiedece pe republicani. Pe stratele Lisabonei au explodat mai multe bombe și au fost ciocniri sângeroase între cele două partide. La acțiunea monarhistilor se alătură muncitorii dela căile ferate și și printre soldați se simte mișcare. În cel mai mare teatru din Lisabona s'au produs lupte crâncene la o reprezentație. Poliția e neputincioasă față de poporul infuriat. Se pare că Portugalia e în ajunul unei revoluții generale.

Erupția vulcanului de pe insula japoneză Kogosima a cauzat moartea a 30 mii de oameni. Catastrofa a început subit în miez de noapte, astfel că locuitorii surprinși în somn au fost în mare parte striviți de dărâmurile caselor.

Căți au mai scăpat s'au refugiat pe tărmlul mării, dar vapoarele trimise în ajutor nu i-au putut scăpa pe toți din cauza valurilor puternice produse de cutremur. O mulțime de bărci s'au scufundat și un vapor a fost avariat de ploaia de pietri și cenușă, care a ținut două zile. Conformarea terenului s'a schimbat și în multe locuri au apărut izvoarele noi.

„Domnul Notar” „Domnul Notar” piesa teatrală a dlui Octavian Goga ale cărei probe se continuă cu asiduitate la Teatrul Național din București, va vedea lumina rampei abia spre sfârșitul lui Februarie.

Această întârziere se datorește costumelor și decorurilor noi cari trebuiau lucrate.

Toaletele doamnelor la balul Curței din Viena. Oficiul șambelanului monarhului Francisc Iosif a incredințat la două doamne din aristocrație misiunea discretă ca să comunice tuturor doamnelor cari vor să ia parte la seratele dela Curte că, le este interzis a se prezenta la astfel de serbări dela curte în toalete așa numite „tango”, sau în astfel de toalete cari sunt confecționate din stoffe străvezii, cari scot în relief conturile taliei.

Funcționarii dela oficiul de șambelan au primit ordine severe ca să refuze intrarea la curte a acelor doamne, cari contravin acestor dispozițiuni.

Toaletele femellor încoronate. O foaie americană a făcut socoteala reginelor Europei asupra cheltuielilor pe cari acestea le fac cu toaletele. Rezultatul la care ajunge ziarul american este, că capetele (cum și corpurile bineînțelese) încoronate de sex femei din Europa nu cheltuiesc atât de mult pentru toaletele lor ca și nevestele nababilor din țara dolarilor.

În fruntea cheltuitoarelor europene stă țarevna Rusiei, care în mediu cheltuiește anual 120.000 coroane pe toalete. Urmează apoi regina Olandei, care preferă basmurile pariziene și nu poartă o toaletă de sărbătoare decât numai odată, pe când la alte curți se întâmplă să îmbrace o regină o haină de gală și de două ori, deși astfel de svonuri se desmint întotdeauna. Căci de regulă hainele odată purtate se modifică radical, încât apar ca și unele nouă la a doua folosire.

Regina Olandei are lipsă de vre-o 100.000 coroane pentru haine. Mult mai puțin cheltuiește regina Italiei, care se ajunge pe an cu 78.000 numai. Are o deosebită predilecție pentru dantele scumpe și broderii. Apoi de aceea se pricepe la cusut, o destoinicie care și-a înșusit-o încă ca prințesă în casa părintească în Muntenegru. Celelalte regine cheltuiesc cam la fel cu toaletele lor. Împărăteasa Germaniei de pildă cheltuiește circa 72.000 coroane pe an. Toaletele și-le comandă numai din Germania, Austria și Anglia, iar din Paris nimic. Despre regina Mary din Anglia nu se știe precis cât cheltuiește. Anul trecut de pildă a avut în total o socoteală de 48.000 coroane, și regina Alexandra cam tot atât. Până ce regina Mary își cumpără cele mai multe lucruri necesare pentru toaletele ei în Anglia și numai puține lucruri din Paris, regina Alexandra își comandă mai înainte cel puțin opt ori zece patani pe an dela Paris. Celelalte articole de toaletă însă și ea le procură din patrie.

Locotenentul de artilerie d. N. Zernovean, originar din Brașov, a câștigat la ultima expoziție de cai din Budapesta cu superbul său cal premiul I. D. Zernoveanu e cunoscut în cercurile înalte sportive din Budapesta, ca cel mai bun dresour de cai și ca unul dintre cei mai temerari călăreți.

Un pod peste Dunăre între Bulgaria și România. O telegramă din Sofia anunță că guvernul bulgar a delegat pe reprezentantul său din București Radev, pe colonelul Neresow, pe inginerul Lazarov și Woltschew în comisia bulgaro-română care va avea să studieze chestia ridicării unui pod peste Dunăre între Bulgaria și România precum și chestia legării rețelelor căilor ferate a acestor două state.

Accidentul a doi deputați germani. Din Berlin se anunță: În 4 Ianuarie după amiazi deputații Hebel și Pütz au fost călcați de un autobus și au fost răniți grav.

Ambii au fost transportați într'un spital unde zac fără conștiință.

Păruială între țărani din Siberia. Ziarului „Lokalanzeigen” i se anunță din Petersburg, că în Semiplatisk (Siberia sudică) s'a iscat o păruială între țărani și kergizi. În această pă-

ruială s'au amestecat vre-o 300 oameni, cu securi și cu furci. 18 persoane au fost omorâte, 16 greu rănite.

Ocuparea Lybiei și a insulelor egeice, precum și alte cheltuieli intervenite în urma complicațiilor externe, au costat-o pe Italia nu mai puțin decât 1.149.5 milioane lire. A mai cheltuit câteva milioane și pentru autonomia Albaniei.

Nedisciplinarea armatei ruse. Printr'un ordin de zi, dat la porunca țarului, ministerul de război rus dojenește ofițerimea pentru nerespectarea regulamentelor militare și nesupunerea față de superiori. Atrage atenția comandanților, că cu așa ofițerime se demoralizează întreaga armată.

Caz de moarte. În 3 Februarie a încetat din viață în Lugoj în al 46-lea an al etății Constantin Buciu. Rămășițele pământești ale defunctului vor fi depuse spre vecinică odihnă în 5 Februarie. Odihnească în pace!

Încercare de jefuire a unui tren. Pe linia Cașovia-Oderberg, doi indivizi mascați au intrat într'un vagon de clasa II-a a unui tren de persoane și au tras mai multe focuri de revolver asupra conductorului. Bandiții s'au dat apoi jos și au rupt-o la fugă, iar când au văzut că sunt urmăriți s'au împușcat. Unul a murit, al doilea a fost arestat și astfel s'a putut stabili că ambii erau funcționari de tren, cari voiau să jefuiască.

În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, înțucirea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Ml 1621)**

Cronica socială.

Societatea de gimnastică și sport „Soimii” din Sibiu va aranja Miercuri, în 11 Februarie stil nou 1914 o petrecere cu dans în sala dela „Gesellschaftsaus”. Venitul e destinat pentru fondul societății.

Concert în Oradea-mare. Reuniunea română de cântări „Hilaria” din Oradea-mare va aranja Joi în 26 Februarie a. crt. stil nou în sala cea mare dela „Kereskedelmi csarnok”, un concert urmat de dans, cu binevoitorul concurs al doamnelor: Lucreția Dr. Pășcuțiu, Lucia Dr. Zigre, Nora Hoszu și al domnișoarei Delia Popu. Venitul e destinat pentru fondul „Hilariei” și „Masa studenților români” din Oradea-mare.

BUONONIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 5 Ianuarie.

Grâu pe Aprilie	12.08
Grâu pe Maiu	12.02
Grâu pe Octomvrie	11.05
Secară pe Aprilie	8.07
Secară pe Octomvrie	8.61
Ovăș pe Aprilie	7.85
Porumb pe Maiu	6.77

Bibliografie.

A apărut: „**Ramuri**” numărul din urmă aduce bucăți iscălite de I. M. Soricu, I. Agârbiceanu, C. Theodorian, Cónst. F. Stoika, I. Dragu, N. M. Strajan etc.

Caton Theodorian: Povestea unei odăi. Editura „Flacăra”. București, 1914. Prețul 2 lei.

G. C. Dragu: *Scampirea tralului*. Editura „Flacăra” București.

Tot în editura „Flacăra” a apărut în zilele aceste un frumos volum de versuri de tânărul Ion Pillat: *Eternități de-o clipă*. Prețul 2 lei.

Foia școlastică organ al reuniunilor învățător gr.-cat. arhidiecezani, Gherlani, hăteșani, lugoieni și Sălăgeni. Apare în 1 și 15 a fiecărei luni, cu excepțiunea lunilor Iulie și August. Redactor responsabil: I. F. Negruțiu. Sumarul: Redacția: Dările de seamă asupra mișcării literare-pedagogice. V. Gr. Borgovan: Organizarea școlilor de adulți. Toma Cocișu: Actul de conștiință în psihologia experimentală. I. Roman: Învățământul alternativ. I. Lémaitre—V. E.: Lilit, schiță. Oficiile: Conspectul membrilor. — Procesele verbale. — Concursele literare ale Reuniunii arhidiecezane. Informațiuni: Reuniunea inv. arhid. — R. I. R. S. — Activitate extrașcolară. — Fundațiunea unui țaran. — Pom de Crăciun. — Admonițiile date școlii primare. — Congresul învățătorilor din România. Poșta redacției. — Balázsfalva—Bláj 1914.

AVIZ.

Aducem la cunoștința on. public că mulțumitele publice numai pe lângă taxă se pot publica și costă de fiecare șir cules 20 fileri.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI.

POȘTA REDACȚIEI.

A. M. București. Despre lucrurile de cari ne scrii am publicat deja informații destul de lungi. Când ne mai trimiți, grăbește-te pentru a nu le trimite în zadar.

Multe salutări.

L. Blajovan. Borșa. Adresa de care întrebi e: I. la Conservatorul de muzică. Str. Brezoianu, București.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Dionisie Craifăleanu, Buzeu. Am primit sub plic 80 Lei pentru abonamentul Dv. și a dlui Iuon Munteanu pe 1914. Reprezentanta administrativă din București încă n'are cunoștință, de aci cererea pentru abonament.

Alex. Băieșan. Ompoll. Am primit 14 cor. pe sem. I 1914.

Mihai Boșca, Ghiroc. Am primit 7 cor. pe cvart. I. 1914.

Alexa Manciu, Vranl. Am primit 7 cor. pe cvart I 1914.

Redactor responsabil: Constantînd Șavu.

Un absolvent al școalelor comerciale caută

aplicare la vre-o bancă, avocat ori notar.

Adresa la Administrație. Ba 1818—3

Caut

un candidat de avocat

Dr. Stefan Rozvány

(Ro 18:0)

advocat, Marosiile.

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(97-)

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

Ion Minulescu. De vorbă cu mine însu-mi. (Poezii). Cor. 3.—+10 fil. porto.

P. Locusteanu. Suntem nebuni. Tipuri din timpul mobilizării și alte schițe umoristice. Cor. 1.50+10 fil. porto.

S. Mehedint. Poporul. 1913 cu următorul cuprins: Poporul. — Conducătorii poporului. Contra metafizicii. Indrumare spre progres. — Siguranța progresului. — Izvorul progresului. — Personalitatea. — Ierarhia personalităților. — Izvorul personalității. — Națiunea. — Temelia națiunii. Țăranul; temelul țaranului. — Pământul.

Poporul de jos în 1913. Poporul de sus în 1913. Incheiere. Prețul Cor. 1.50+10 fil. porto.

A. de Herz. *Bunicul*. Comedie în 3 acte. Cor. 2.— + 10 fil. porto.

Darv. Cr. Voiculescu. Insemnările unui biciclist dela corpul II cu prilejul campaniei în Bulgaria în anul 1913. Prețul Cor. 1.— + 10 fil. porto.

Haralamb G. Lecca. Dincolo din Dunăre în Balcani 1.— + 10 fil. porto.

I. Irinescu. Căndești. Pe drumurile Cătrilaterului. Impresii și note cu o prefață de C. Banu. Fotografii de I. Voinescu. Prețul Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

O. Goga. Din umbra zidurilor Poezii . . . 2—

Gu-tave Flaubert. Salambo. Roman. Traducere de Ludovic Dauș . . . 2—

N. Pora. Int'e viață și moarte. Nuvele . . . 2—

Biblioteca Flacăra »Românii celebri« Aurel Vlaicu . . . — 60

Edmond Rostand. Romanțiosii . . . — 50

Victor Eft miu. În temnița le Sambulului Stefan Lazar. Floarea Betvilei. Roman din epoca asiro babiloniană. Traducere de Alexandru Ciura . . . 180

Gh. orghe Stoica. Alte vremuri. Schițe și pove-t ri . . . 2—

I. Agărbiceanu. În înt'eric . . . 2—

N. Iorga Istoria armatei românești vol. I. General Al. Candiano Popescu. Răsb. iul neastărnărei. Asaltul și luarea Grivitei . . . 250

Bibl. Minerva No 137 Harriet Beecher Stowe Coliba lui Moș Toma. Roman . . . 3—

Catulle Mendes. Romanul Rosu . . . — 30

Al. Dumas Tatăl Cei doi studenți . . . — 30

Vol aire. Povestiri . . . — 30

Carl Ewald. Iovane din viața plantelor și animalelor . . . — 30

N. N. Beld ceanu. Chilia dragostei . . . 150

Dragoslav Volintirji . . . 180

Bucura Dumbrava, Pandurul . . . 3—

D. D. Pătrășcanu. Timorheiu Muc nicul . . . 2—

G. Diamandy Chemarea codrului. Poveste vit-jea-că în 3 acte . . . 150

Gold's László. A nemzetiségi kérdéscről . . . 1—

I. L. C. ragiale. Schițe nouă . . . 125

Emilia Taitler. Din tainele simțirei. Nu-vele și schițe . . . 150

N. Balcescu. Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul, ed. II. . . . 2—

P. Ispirescu. L. gende sau basmele românilor ed.ția II cu peste 480 pagini . . . 150

El odor Constantinescu prof. se-undar. Școala primară superioară în Franța. Școala medie în România . . . 2—

Stelian I. Constantin-scu, profesor. Din problemele educației Studii psihologice și pedagogice . . . 3—

Marin Demetrescu. Lecturi geologice . . . — 50

Ioana Cornelia Delatissima. 100 basme și istorioare pentru copii. Cu 51 ilustrații . . . 250

Povestiri de H. Andersen. Cu ilustrații . . . 250

Pentru copii cei buni. Povestiri de Augusta Rubenescu . . . 1—

C. Collodi. Pășanii'e lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn). Cu 56 ilustrațiuni Trad. din italienește de A. Buzescu . . . 150

Vas le Pop. Tubirea e b'ruitoare . . . 2—

N. Iorga. Cugetări . . . 250

St. O. Iosif. Căntece . . . 2—

Dr. Petru Pipoș, Istoria pedagogiei pentru preparandii. (Școalele normale Ediția a IV-a . . . 5—

Dr. Petru Pip-ș. Metodica școalei populare pentru elevii institutelor pedagogice. (Școalelor normale) Ed. IV-a. . . 5—

Dr. P iru Pipoș. Didactica pentru elevii institutelor pedagogice (Școalelor normale) Ediția V a . . . 4—

Pro Patria Povestire desore începutul și menirea neamului românesc de Dr. I. Drăgescu . . . 3—

Bibl. Teatrală.

Nr. 30. Iepurașii la școală, de Aurelia Păcăjian-Rubenescu . . . — 20

» 31. Farmacistul. Comedie într'un act de Max Maurey . . . — 32

» 32. Glorie postumă, 1 act de A. Micho. loc. de I. Schiopul . . . — 40

» 33. O repetiție, dialog, loc. de Marilina Bocu . . . — 20

» 34. Un caprițiu. Comedie într'un act . . . — 48

» 35. Un accident curios. Comedie în 3 acte . . . — 60

» 36. Ze, comedie într'un act . . . — 24

» 37. Wilhelm Tell, dramă istorică în 5 acte, în versuri. traducere în formă originală de St. O. Iosif . . . — 90

» 38. Invingeri strălucite, piesă într'un act de H. P. Pe rescu . . . — 30

» 39. Micul Mncinos, comedie în 2 acte . . . — 30

Văduvioara și al'e monoloage p domni și dame tinere de H. P. Petrescu . . . 1—

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOIȚĂ

He 1429

precum și viță americană pentru a tot, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizază re-n mita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de în-re-dere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküllő vm)

Medias. — Medgyes

Serviciu conștiințios.

S. iuri garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi au trimis cele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

Stoboare de sârmă tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

Ifj. UTRI PÁL

Baja, str. Erzsébet Királyné nr. 58.

Oferă on. public matrațe excelente de sârmă p. paturi, în orice mărime, cu prețul de 8 cor. Trimițându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru curte, grăd-nă și vii, apoi șezuturi pentru trăsuri, case pentru gălște, prinzătoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloșani, acoperitoare pentru alimente și dulapuri îngădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în bransa mea. (U 1463)

BRADOVKA GYULA

văpsitorie de haine, curăţitorie chimică
şi fabrică de spălat în aburi.

:: KASSA. ::

Se curăţă sau se văpseşte cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănărilor, haine de dame; bluse, toalete de bal.

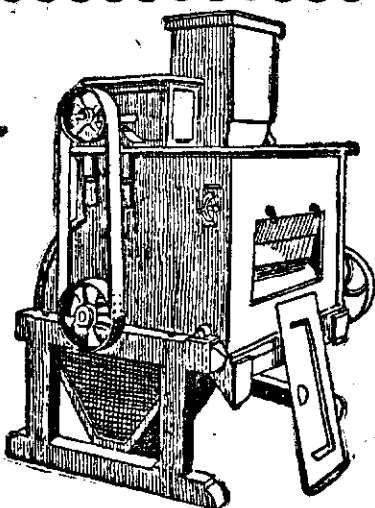
Jachete de piele descolorate, se văpsec într-o culoare închisă trainică.

Gulerile şi manşetele, se curăţă şi se fac albe ca zăpada fără chlor.

În cazuri de doliu, se văpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preţ pe expedierea cât se poate de repede şi punctual pe postă şi în provincie.

Odăjdiile bisericeşti, broderiile se curăţă frumos şi cu multă îngrijire. Ba 1283

Ku 1602)

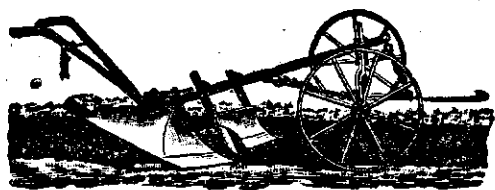
Kutsera István

Instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. mori 667 sz.

Execută şi instalează aranjamente complete de mori şi fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construieşte maşini pentru mori şi pentru fabrici precum şi ciururi pentru bucate, elevatoare, curăţitoare, de arpăcaşi şi site pentru alcali; străformează după plan propriu sau modele prompt şi conştiinţios, mori şi fabrici Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branşă. Planuri şi prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la faţa locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

EGYI JÁNOS, lăcătuş

măestru lăcătuş. Atelier de maşini şi depozit de maşini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de maşini agricole, pluguri de oţel invenţie proprie, tăietoare de sfeclă şi secică, despoetoare de porumb, răşniţe de orz, maşini excelente pentru cusut, pentru casă şi industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branşă pentru zidiri şi lăcătuşerie cu preţurile cele mai ieftine. Pentru calitatea şi perfectă lucrare a maşinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanţie. (He 1527) Preţurent gratis

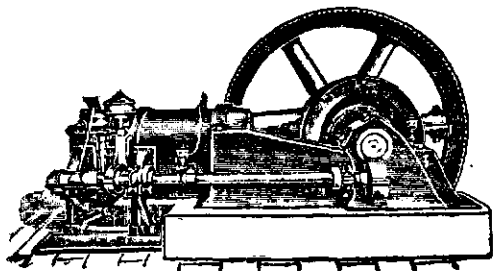
FRITZ W. LOEW,

lăcătuş artistic şi pentru clădiri

SIBIU, strada Po schen nrul 11.

Se recomandă la orice lucrări de lăcătuşerie artistică şi pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătirea de balcoane, foisoare, îngrădituri la morminte, porţi case de păstrare contra incendiului, bas-reliefuri precum şi picse pentru biserici. Lucrează şi după desen cu preţuri ieftine. Tot aşa reparaază totfelul de motoare cu benzină.

Lo 960

Dufek Kálmán,

atelier de colorat şi fabrică de curăţire pe cale chimică

Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea şi curăţirea pe cale chimică a hainelor de dame şi bărbaţi, pe deşelilor, lucrurilor brodate şi de mână etc în bucate gata sau desfăcute de oaltă, pe lângă o executare conştiinţioasă şi recunoscută de solidă. Am introdus: desinfecarea şi curăţirea penelor, la caz de urgenţă în timp de 12 ore. — Comandele cu poştă conştiinţios şi punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

Du 1345

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, Honterusgasse n. 5

se execută costumele cele mai bune şi strict englezeşti, precum şi alte haine. Pune la dispoziţia stim. dame cele mai nouă şi clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranţa cea mai bună. La comande mari mă prez. nt oriunde pe spesele proprii

Hotel SCHMIDT

:: SIBIU — NAGYSZEBEN ::

cu 30 odăi perfect aranjate pentru pasageri, restaurant şi cafenea, din cauză de boală e de vânzare, eventual se dă în arândă.

Informaţii la faţa locului.

(SI 1794)

ROG! !!ROG!! ROG!

să nu neglijați a cere prețurentul
ieftinei, și bunei fabrice de
obiecte pentru bise-
rici a firmei.

VRANICI și TAUSCH auritori.

Neuplanta (Ujvidék), str. Dunărei nr. 15.
la „Crucea de aur“.

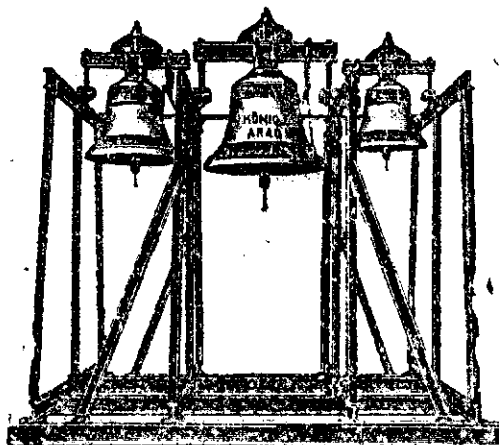
(Va 1634)

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat

No 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai
un sunet, ci și alt sunet armonios și ast-
fel **asemenitor acordului** dă un sunet
plin, puternic și sărbătoresc
precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer
Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

UNGVAR, Képezde-utca 2 sz.

Ca autor expert al picturii bisericești greco-orientale și gr. catolice îndrăsnesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a interne-
lor bisericilor, în stil simplu
și decorat, tablouri pentru
cerimi și pereți, executate
excelent. — Totfelul de pic-
turi bisericești, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfel
nice, cruci și pentru prapori, executate pe
mătase și pânză, plascente și crucifixe
pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoi-
torul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpuri, din material bun, tinichea zincuită,
— pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Inălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.
Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis
— Mergerea la fața locului o fac pe cheltuiala propr.e.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TOBONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria“.)
Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár). Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA“.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

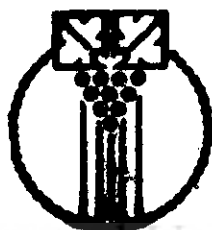
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
NR. 750.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

60 fl.
+ 20 fileri
porto poştal

Veste bună pentru iubitorii de carte românească!

60 fl.
+ 20 fileri
porto poştal

Calendarul partidului

naţional român din Ungaria şi Ardeal pe anul 1914

este gata şi zilnic se expediază cu poştă şi cu trenul în toate părţile locuite de Români, şi anume: în *Ungaria, Ardeal, România, Bucovina, America, în statele din Balcani*, etc. — Calendarul partidului naţional român este

cel mai mare, mai bogat şi mai ieftin calendar românesc.

Articolele însufleţite, poeziile admirabile, învăţăturile folositoare tuturor fiilor neamului românesc, precum şi glumele şi poveştile morale, — toate scrise de cei mai de seamă scriitori ai noştri fac din acest calendar un odor preţios, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui frate român.

Calendarul partidului naţional este cea mai însemnată publicaţie românească la noi în acest gen, şi este **singurul calendar** care, prin conţinutul său foarte bogat, poate mulţumi pe oricine. — Nimeni să nu-şi cumpere calendar pe anul 1914 până nu a văzut mai întâiu Calendarul partidului naţional român.

Condiţiunile de vânzare:

Calendarul partidului naţional român se vinde *numai pe bani gata*. Preţul unui ex. 60 fileri, iar pentru trimiterea cu poştă 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15%₀ rabai, nefrancat;
 „ 14 „ „ 36 „ 20%₀ „ „
 „ 36 „ „ 72 „ 20%₀ „ franco;
 „ 72 ex. în sus cu 25 procente rabat, franco.

Pentru „România“ costă exemplarul 1 cor. 10 fileri.

Nici pe aşteptare şi nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare. — Se poate procura dela

Administraţia ziarului „Românul“, Arad, str. Zrinyi nr. 1.

Cea mai însemnată publicaţie românească la noi în acest gen!

Cel mai mare, mai bogat şi mai ieftin calendar românesc!

60 fl.
+ 20 fileri
porto poştal

Singurul calendar care poate mulţumi pe oricine!

60 fl.
+ 20 fileri
porto poştal